

ВИСОКОЯКІСНИЙ НАСІННЄВИЙ МАТЕРІАЛ – ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО МАШИНОВИКОРИСТАННЯ В ЗЕМЛЕРОБСТВІ

Тимошенко О.М.

Наукові керівники – проф. Ковтун Ю.І., ст. викладач Красноруцький О.М.
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка

(61050, Харків, пр. Московський, 45, каф. «Оптимізація технологічних систем
імені Т.П. Євсюкова», тел.: (057) 732-98-21, E-mail: kafedra_emtp@ukr.net)

Підготовка насінневого матеріалу по таких культурах, як цукровий буряк, соняшник, кукурудза, проводиться на насінневих заводах, де є технологічні лінії для очищення, калібрування насіння та його відповідної обробки стимуляторами росту та захисними засобами проти шкідників і хвороб.

Зернові культури, як правило, забезпечуються в господарствах власним насінням, яке готується і зберігається в насіннесховищах, де застосовують зернотранспортери, зернопультри, зерночисні машини та комплекси для сушіння зерна, протруювачі сухим чи вологим способом.

Серед показників якості насінневого матеріалу є два основних – це біопотенціальна (генетична) врожайність сорту і лабораторна схожість насіння. Висока врожайність є гарантією того, що будуть окуплені всі витрати, що забезпечить ефективність застосування техніки, а лабораторна схожість – це один з перших показників, який забезпечить якість роботи агрегатів на сівбі і дасть можливість реалізувати біопотенційну врожайність.

За даними ряду багаторічних досліджень встановлено, що лабораторна схожість по більшості культур прямопропорційна величині коефіцієнту реалізації біопотенціалу того чи іншого сорту. Так, наприклад, насіння озимої пшениці, кукурудзи і соняшнику з кожним відсотком підвищення лабораторної схожості майже на відсоток збільшує врожайність, і тільки за величиною понад 90% схожості забезпечується повна 100% реалізація біопотенціалу.

По цукрових буряках при лабораторній схожості лише 75-80% можлива повна реалізація біопотенціалу цієї культури за рахунок підвищеної норми висіву і відповідної можливості формування оптимальної густоти рослин, але це веде до збільшення витрат на насіння, затрат на формування густоти, що знижує ефективність машиновикористання в буряківництві. Крім того, низька схожість насіння не завжди дозволяє рівномірно розміститися рослинам по довжині рядка, що суттєво впливає на зниження якості роботи техніки на збиранні врожаю коренеплодів, особливо знижується якість роботи гичкозбиральної техніки, чи відповідних робочих органів бурякозбиральних комбайнів.

Отже якість посівного матеріалу, особливо його лабораторна схожість забезпечує формування оптимальної густоти рослин. Тому обов'язково, згідно держстандартів, кожне господарство по кожній культурі повинно визначити лабораторну схожість насіння у відповідних контрольно-насінневих установах.